

Rok 2023 rokiem Mikołaja Kopernika

opracowanie: Lilianna Janeczek, Beata Trzeciak

Senat RP przyjął jednogłośnie uchwałę ustanawiającą 2023 Rokiem Mikołaja Kopernika. Datę powiązano z rocznicą pięćset pięćdziesiątych urodzin i czterysta osiemdziesiątą rocznicą śmierci Mikołaja Kopernika.

Mikołaj Kopernik (ur. 19 lutego 1473 w Toruniu, zm. przed 21 maja[?] 1543 we Fromborku) – polski prawnik, urzędnik, dyplomata, lekarz i niższy duchowny katolicki, doktor prawa kanonicznego, zajmujący się również astronomią i astrologią, matematyką, ekonomią, strategią wojskową, kartografią i filologią. Kopernik jest najbardziej znany jako astronom – twórca heliocentrycznego modelu Układu Słonecznego i prawdopodobnie pierwszy heliocentryk w Europie od czasów starożytnej Grecji. Autor dzieła *De revolutionibus orbium coelestium* (O obrotach sfer niebieskich) przedstawiającego szczegółowo jego wizję Wszechświata.

<https://panacea.pl/kopernik-z-konwalia/>

Prace Kopernika dokonały przełomu i wywołały jedną z najważniejszych rewolucji naukowych od czasów starożytnych, nazywaną przewrotem kopernikańskim. Z tego powodu heliocentryzm bywa nazywany kopernikanizmem, a kosmologiczno-filozoficzny postulat odrzucenia wszelkiego geocentryzmu i antropocentryzmu – zasadą kopernikańską.

<https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/historia/1511102,1,o-obrotach-wokol-kopernika.read>

Osiągnięciami uczonego jest m.in. sformułowanie ilościowej teorii pieniądza i prawa Kopernika-Greshama w ekonomii. W geometrii płaskiej rozpowszechnił twierdzenie nazywane jego imieniem, choć nie jest jego pierwszym autorem. Kopernik to również tłumacz bizantyjskiego pisarza Teofilakta Symokatty na język łaciński, autor łacińskiego poematu Septem Sidera (Siedem Gwiazd) oraz map Warmii i innych terenów Prus. Astronomiczne dzieło Kopernika wiązało się też z rewizją fizyki Arystotelesa, będącej częścią jego systemu filozoficznego – otwierając drogę do mechaniki klasycznej, teorii grawitacji Newtona i do nowożytnej metody naukowej.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Miko%C5%82aj_Kopernik

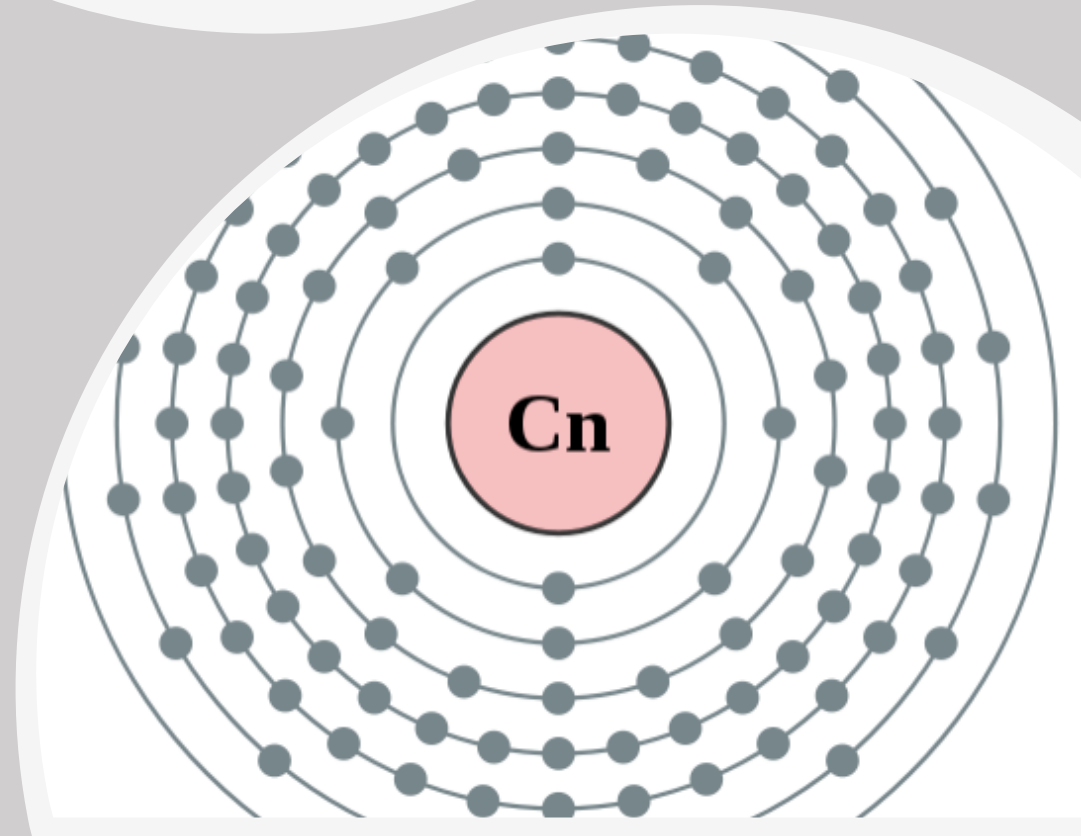
<https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/historia/1511102,1,o-obrotach-wokol-kopernika.read>

[Jan Matejko / Wikipedia](#)

Botanicy przywołując w pamięci zasługi Mikołaja Kopernika nazywali na cześć wielkiego astronoma rośliny, które odkrywali lub wyhodowali intencjonalnie.

Chemicy podobnie jak botanicy mając w pamięci zasługi Mikołaja Kopernika na cześć uczonego nazwali pierwiastek chemiczny - copernicium

Po raz pierwszy rośliny na cześć Kopernika nazwał niemiecki biolog Karol F. Martius (1794-1868), który w połowie XIX wieku wyróżnił i opisał rodzinę prawie pięćdziesięciu gatunków palm występujących na obszarze całej Ameryki Południowej i Środkowej. Nazwał je Kopernicja (Copernicia).

<https://dzieje.pl/rozmaitosci-historyczne/olsztynski-skwer-z-roslinami-poswieconymi-pamieci-mikolaja-kopernika>

Palma z rodzaju Copernicia (Kopernicja)

Do najciekawszych gatunków tego rodzaju należy zaliczyć Copernicię ceriferea, palma która dorasta do 30 m wysokości, jest rośliną bardzo użyteczną, należy do roślin woskodajnych (z dolnej strony liści kopernikii woskodajnej pozyskuje się wosk roślinny stosowany m.in. w farmacji).

Oprócz tego palma ta posiada jeszcze cenione jako budulec drewno i jadalne owoce. Także liście i korzenie tej kopernicji są użyteczne w przemyśle garbarskim i włókienniczym.

<https://kopalniawiedzy.pl/Zaulek-Botaniczny-Mikolaja-Kopernika-Starostwo-Powiatowe-w-Olsztynie-roza-konwalie-majowe-liliowiec-lilia,33761>

https://en.wikipedia.org/wiki/Copernicia_prunifera

Róża Mikołaj Kopernik

Róża ta wyhodowana została w 1969 roku przez Bolesława Wituszyńskiego i nazwana na cześć Kopernika. Jej krzewy rosną obecnie między innymi w ogrodach papieskich w Watykanie

<https://dzieje.pl/rozmaitosci-historyczne/olszynski-skwer-z-roslinami-poswieconymi-pamieci-mikolaja-kopernika>

<https://galeria.swiatkwiatow.pl/zdjecie/roza--mikolaj-kopernik-z-ogr-bot,270279,4730.html/?str=164>

Powojnik (Clematis) Mikołaj

Kopernik wyhodowany w 1986
r. przez polskiego jezuیتę,
wybitnego ogrodnika Stefana
Franczaka (1917-2009)

<https://www.zielonyogrod.com.pl/clematisy/155-clematis-mikolaj-kopernik.html>

Liliowiec Kopernik

– zarejestrowany w 2002 r., wyhodowany przez polskiego jezuitę, wybitnego ogrodnika Stefana Franczaka. Z roślinami brat Stefan pracował od lat 60-tych XX w. Liliowiec Hemerocallis „Kopernik”- niezbyt często spotykana odmiana. Kwiaty różowe z żółtą gardzielą i delikatną falbanką.

<https://sadzawka.pl/pl/c/Franczaki/135>

Tulipan Mikołaj Kopernik holenderski tulipan, który powstał za sprawą dwóch hodowców: Jana Ligtharta i Roberta J. Zandbergena

<https://kopalniawiedzy.pl/Zaulek-Botaniczny-Mikolaja-Kopernika-Starostwo-Powiatowe-w-Olsztynie-roza-konwalie-majowe-liliowiec-lilia,33761>

11 maja 2009 r. pod pomnikiem astronoma w Toruniu kwiat został oficjalnie skropiony szampanem, co w holenderskiej tradycji oznacza jego chrzest. Kwiaty mają żywy, czerwony kolor.

<https://ladnydom.pl/Ogrody/56,162375,23275590,15-holenderskich-tulipanow-nosi-imiona-znanych-polakow-sa.html>

Historia powstania tej odmiany ściśle związana jest z Toruniem skąd pochodzi żona Zandbergena.

<https://www.oczarjk.pl/index.php?act=2002>

Irys Kopernik – Zbigniew Kilimnik zarejestrowany w The American Iris Society w 2010 roku.

„Łacińska nazwa rodzajowa kosaćców (irysów), Iris, pochodzi od starogreckiego określenia tęczy i zarazem imienia bogini, bogini, której wielobarwna tęcza była atrybutem. Zstępując po jej łuku na ziemię, sprawiała, że rozkwitały kobierce kwiatów. Były to oczywiście kwiaty irysów (Iris), żaden bowiem inny rodzaj roślin nie ma tak bogatej palety barw. Jest to jedna z najstarszych roślin uprawianych na świecie. Przez wieki kwiaty te towarzyszyły ludziom, zdobiąc ogrody, inspirując malarzy i poetów.

https://www.ptd.pl/ptd/wpcontent/download/wydawnictwaPTD/materialy_VIIIzjazd.pdf

<https://garden.org/plants/view/569405/Tall-Bearded-Iris-Iris-Kopernik/>

Liliowiec Mikołaj Kopernik – profesor Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, Kawaler Orderu Uśmiechu, hodowca pasjonat Jerzy Bodalski stworzył 150 wyjątkowych odmian liliowców, wśród nich liliowiec Mikołaj Kopernik zarejestrowany w 2018 przez American Hemerocallis Society. Opowieść o pasji profesora dostępna jest w publikacji pt. „Rozmowy z mistrzami” A.Fedorczyk, K.Oinkosz, L.Czupryniak str. 16 na stronie <https://bodalski.eu/wp-content/uploads/2021/03/Jerzy-Bodalski-Pol-wieku-diabetologii-polskiej-2020.pdf>

Lilia Mikołaj Kopernik - wyhodowana przez dr Beatę Płoszaj-Witkowską z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego a zarejestrowana w 2021 r. w prestiżowym Królewskim Towarzystwie Ogrodniczym w Londynie.

Lilia Mikołaj Kopernik kwitnie na przełomie lipca i sierpnia, ma kwiaty skierowane na boki, w różnych odcieniach koloru pomarańczowego i czerwieni.

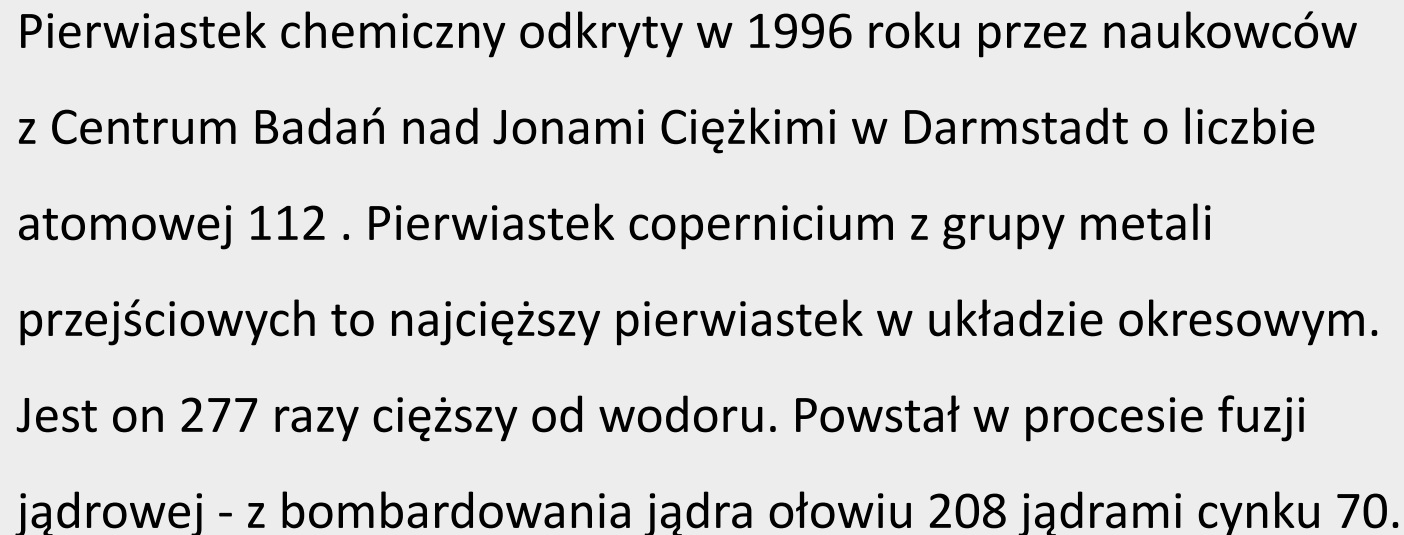
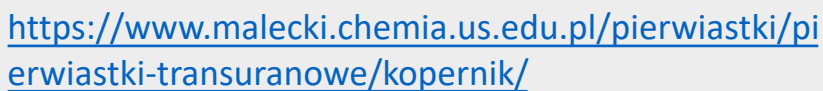
<http://kopernik.tv/informacje/6364,lilia-kopernik-z-certyfikatem>

Konwalia majowa – kwiat symbol Mikołaja Kopernika. Kwiatami Kopernika są przede wszystkim konwale majowe (*Convallaria majalis*) – symbol wiedzy i sztuki medycznej. Konwalia majowa jest trzymana w ręce przez wielkiego astronoma na portretach m.in. pt. „Mikołaj Kopernik z konwalia”, „Kanonik z konwalia”.

<https://kpbk.umk.pl/dlibra/publication/35039/edition/44382/content>

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Kopernik> (pierwiastek)

Wybrane pomniki Mikołaja Kopernika poza Polską

[Chicago](#) ([USA](#))

[Montreal](#) ([Kanada](#))

[Salzburg](#) ([Austria](#))

[Strasburg](#) ([Francja](#))

[Foshan](#) ([Chiny](#)) – w towarzystwie [Karla Marksa](#)

[Obserwatorium Jodrell Bank](#)
pod [Macclesfield](#) ([Wielka Brytania](#))